

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam
Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In
Qvibvs Singlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo
Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt III. Variæ ecstasis species, sive modi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38621

in aliquibus cum illa conveniat, in alia tamen differt.

quia omnes Interpretes communiter soporem somnum interpretantur, quare ea est communis Doctorum sententia, ex latere dormientis Adæ formatam fuisse Evam. Ecstasis verò propriè somnum non significat. Secundò, quia ecstasis & sopor contrario modo contingant; quamvis in aliquibus conveniant; conveniunt enim in eo, quòd in utroque omnes vires sensitivæ, quas animales vocamus, & simul appetitivæ quiescunt, id est, ligantur. In ecstasi enim positi nihil vident, neque audiunt, sicut & illi, qui sopiuntur somno. Differunt verò primò, quia in somno naturali ligantur vires rationales, quemadmodum & animales. In ecstasi verò solutæ manent vires rationales, imò potius istæ levantur, tam intellectus quam voluntas, ille ut ad plura supra se intelligenda perveniat: hæc verò, ut amore vehementi in cœlestia feratur. Et propter hoc solemus dicere aliquem pati ecstasim sive raptum, quoniam anima tunc à corporis sensibus abstracta fertur, ad divina arcana percipienda. Secundò differunt, quòd in somno inveniuntur vires naturales sive vegetativæ in operatione sua, quare somnus est intentus à natura, tanquam instrumentum aptum ad perficiendas operationes naturales, quæ ad corporis conservacionem ordinantur; in ecstasi autem debilitantur potius naturales vires quam confortantur; qui tunc anima, quæ nostrarum operationum est principium solutis rationalibus viribus ac cœlestibus & divinis operationibus vehementer intentis, totam suam intentionem ad illas dirigit, ex quo fit, ut debilitentur ac remittantur ipsæ vires naturales. Differunt terriò, quoniam per soporem sive somnum naturalem ligantur sensus & impediuntur functiones mentis, & solutiores sunt ac vegetiores animæ vegetantis operationes; at verò in ecstasi sensuum actiones ac vegetantis animæ valde impediuntur, mentis vero functiones maxime inveniuntur vigentes & abstrahuntur à corpore & sensibus, quemadmodum accidit B. Paulo & Prophetis ad divina rapiti.

Quomodo & quando sopor & somnus possint appellari ecstasis.

Affectio secunda. Sopor, in quo DEUS mysteria aliqua solet revelare, idemque est, quod verus somnus, in quo DEUS ligatis sensibus, mente tamen soluta & divinius illustrata, res cœlestes hominibus ostendit, potest appellari ecstasis sive raptus. Proba ut primò ex illis verbis Genes. 2. Immisit Dominus soporem in Adam, cumque obdormisset, &c. Quem quidem soporem sive somnum non naturalem & à naturalibus causis profectum appellat A. bulens in 13. cap. Genes. quest. 403. & Bened. Petrius Tom. 1. in Genes. lib. 4. Sed supernaturalem atque etiam talem, ut in eoligatis sensibus (nihilominus mens soluta & divinitus illustrata) & res, quæ tunc temporis gerebantur, cerneret, & quæ in eis latebant mysteria intelligeret. Tum quia expergefactus Adam prophetico spiritu repletus, dixit: Hoc nunc os ex osibus meis, & caro de carne mea. Et per consequens ecstasim in sopore illo habuit, quia fuit ibi alienatio à sensibus, cum in tali sopore costam DEUS ab Adam tulisset, si ne eo quod ipse hoc sentiret, aut dolorem tunc patiretur.

Gen. 2.

Et confirmatur, quia solet DEUS aliqua hominibus revelare in somno naturaliter accidente, quod frequenter contingere solebat Prophetis veteris Testamenti, juxta illud Numerorum 12. Si fuerit inter vos Propheta Domini, in visione apparebo ei, vel per somnum loquar ad illum. Nec solum Prophetis, sed & aliis hominibus, idem evenire sole-

Nam. 12.

bat. Job. 33. Per somnum in visione nocturna, quando irruit sopor super homines, & dormiunt in lectulo, tunc aperit aures virorum, & erudiens eos inflavit disciplinam. Ille somnus qualis qualis ille sit, dicitur somnus propheticus, parumque differt ab ecstasi.

Advertas tamen oportet circa soporem Adæ, quòd quidam tenent, illum naturalem somnum fuisse, & non qualemcumque, sed valde gravem, & profundum: quidam verò asseverant fuisse ecstasim, & quidem non qualemcumque, sed talem, ut in illa non modò soluta & libera esset mens ejus, ad naturalem usum rationis animique agnitionem, sed etiam divinitus ita illustrata, ut prophetico spiritu repletur, ita ut propheticum esset, & mysteriosum id quod à tali ecstasi solutus protulit per sequentia verba: Hoc nunc os ex osibus meis, & caro de carne mea. Verumtamen, qui tenent soporem illam fuisse somnum, tenent per consequens minimè fuisse ecstasim, & qui tenent ecstasim fuisse, ex consequenti somnum fuisse negant.

Qualis fuerit somnus per à Dominum admissus.

C A P V T III.

Varia ecstasis species, sive modi.

Cum in homine, ut egregiè philosophatur D. Thomas in hoc art. 2. in solut. ad 2. sit duplex appetitus, alter intellectivus, qui dicitur voluntas, alter sensitivus, qui communiter sensualitas vocatur, secundum utrumque appetitum inveniri potest in homine duplex ecstasis species. Prima, quando appetitus intellectivus totaliter in divina vi ardentissimi amoris fertur, prætermisibilibus, in qua inclinat appetitus sensitivus, in quo sensu D. Dionysius in 4. cap. de divinis nominibus ait, quòd Paulus ex virtute divini amoris ecstasim faciente clamat: Vivo ego, jam non ego, vivit verò in me Christus. Altera species, quando prætermisso appetitu intellectivo, homo omnimodè fertur in ea, quæ pertinent ad appetitum sensitivum, & tunc iste excessus, vel ecstasis plus appropinquat ad rationem raptus, quam primus, quia scilicet appetitus superior est magis homini proprius. Unde quando homo ex violentia appetitus inferioris abstrahitur à motu appetitus superioris, magis abstrahitur ab eo, quod est sibi proprium, maxime quando ita vehementis est passio, quod usum rationis totaliter tollat, sicut contingit in his qui propter vehementiam iræ, vel amoris insaniunt. Hæc ex D. Thom. ubi supra.

Duplex datur in homine appetitus, scilicet intellectivus, & sensitivus, hic vocatur sensualitas.

Hinc etiam duplex eritur ecstasis.

Alia est ecstasis superior, quæ est affectus passionis in intellectu.

Alia est ecstasis inferior, quæ est affectus passionis in sensibus.

Alia est ecstasis superior, quæ est affectus passionis in intellectu.

Alia est ecstasis inferior, quæ est affectus passionis in sensibus.

Alia est ecstasis superior, quæ est affectus passionis in intellectu.

Alia est ecstasis inferior, quæ est affectus passionis in sensibus.

Alia est ecstasis superior, quæ est affectus passionis in intellectu.

Alia est ecstasis inferior, quæ est affectus passionis in sensibus.

Alia est ecstasis superior, quæ est affectus passionis in intellectu.

Alia est ecstasis inferior, quæ est affectus passionis in sensibus.

Alia est ecstasis superior, quæ est affectus passionis in intellectu.

Alia est ecstasis inferior, quæ est affectus passionis in sensibus.

Alia est ecstasis superior, quæ est affectus passionis in intellectu.

Alia est ecstasis inferior, quæ est affectus passionis in sensibus.

Alia est ecstasis superior, quæ est affectus passionis in intellectu.

Alia est ecstasis inferior, quæ est affectus passionis in sensibus.

Alia est ecstasis superior, quæ est affectus passionis in intellectu.

Alia est ecstasis inferior, quæ est affectus passionis in sensibus.

Alia est ecstasis superior, quæ est affectus passionis in intellectu.

Alia est ecstasis inferior, quæ est affectus passionis in sensibus.

Alia est ecstasis superior, quæ est affectus passionis in intellectu.

Alia est ecstasis inferior, quæ est affectus passionis in sensibus.

for ad abstractionem a cunctis creatis, & ad fervidam unionem cum DEO per recollectionem mentis for ad intra & per affectum solissimam divini invocationem auxilii, ac considerando inflammativa divini amoris. 2. Fit istud modo mirabilis & eminentiori, quamvis forsan non magis meritorio, semper videlicet, dum fervens amor absque conamine proprio preparationeque prævia repente prævenitur, præstringitur, inflammatur, & per se tollitur, contemplationisque luce exuberanter perfunditur, præoccupatur, ac vincitur, ut etiam si velit resistere nequeat, neque evadere possit supergratiosissimi spirituum amplexum sponso, à quo in regione luminis in finiti transfertur, in quo verè idem sunt regio & habitator.

Præterea quatuor ecstasis alia in qua solvuntur potentie cognoscitivæ, ut felicissimum statum, quo fruuntur, verè agnoscant; alia in qua omnes potentie abforbentur à suis objectis secundum ea, quæ in superioribus annotavimus.

Quinto ecstasis alia ex amore, alia ex delectatione, alia ex admiratione, alia quandoque causari solet, ut eruditè annotavit Richard. lib. 5. de contemplat. qui latissimè cap. 5. usque ad 14. de hac repræsentatam tractationem eruditè, ut solet, instituit. Nos verò breviter consulentes, ipso Richardo dace à tribus fontibus sive diversis principiis diversarum ecstasis species dimanare censuimus.

Tribus igitur de causis animæ in mentis alienationem abducit Richardus doce, aut præ magnitudine devotionis, aut præ magnitudine admirationis, aut præ magnitudine exultationis. Primum horum oritur affectum, secundum illuminat intellectum, tertium utrumque consequitur.

Oritur ergo ecstasis ex magna devotione, sive amore, quando anima tanto desiderii celestis & divini amoris igne succenditur, ut ad ceræ similitudinem liquefiat, & quasi à proprio statu dimota, & instar fumii attenuata ad superna conscendat, cui devotioni & amor aliquando magnitudo lucis adjungitur, aliquando solus devotionis affectus alienationem operatur.

Oritur deinde ex ingenti admiratione, quando anima divino lumine irradiata, & summæ pulchritudinis perfectionisque divinæ cognitione suspensa, tam vehementi stupore concutitur, ut in similitudinem fulguris coruscantis transcendens sensibus in summa eleveur. Et hæc quidem admiratio ac perfecta cognitio, interdum animæ non prævenit adventu, interdum in eam affectui amoris, vel profundæ meditationi incumbentem irruit; interdum à lumine incipiens in ardentissimum fervorem definit. Tunc etiam homo ab exterioribus sensibus alienatur, vel sensibus interioribus utitur, (cùm scilicet imaginario contemplationi intellectus cooperatur) vel etiam à sensibus interioribus aliquando abstractus, sine ulla forsan phantasmatum inconsideratione, ut libro de contemplatione latius pertravimus, DEUM in uentor, & amore voluntatis, qui hanc cognitionem sequitur, ardentissimè diligit.

Oritur tandem ecstasis sive raptus ex ineffabili exultatione, quando anima æternæ suavitatis abundantia potata, imò & plenè inebriata, quid sit, & quid fieri penitus obliviscitur, & in alienationis excessum latius nimietate transfertur. Hæc autem jocunditas super omniem sensum nostrum jucunda, aut magnam devotionem, aut magnam admirationem supponit, quia si anima summum

Thom. à lusu Oper. Tom. II.

illud bonum, quod impensè desiderabat, aut affectu, aut intellectu non possideret, nequaquam ineffabiliter exultaret, nec sensuum usum præ admiratione deponeret.

Sexo demum cùm amor etiam ardentissimus aliquando solum in affectu perficitur, aliquando verò non solum in affectu, sed in intellectu, hoc est, ecstasis in reali unionem cum ipso DEO contingat; ex utroque amoris nexu divina ecstasis causari solet. Multum autem interest, inter has duas ecstasis species; nam in unionem affectivam tantum per amorem, etiam si anima per ardentissimum & fructuosum amorem DEO inhaereat, & in ipsum deliciosissimè transformetur, non tamen DEO immediatè arcano vinculo unitur, nec ejus amplexum, deoscularionem, sive Deificam præsentiam percipit. Experitur aliquando miram dulcedinis suavitatem, ardentissimum amorem ac DEI splendorem, sive, ut clarius loquar, radios divini solis in essentia animæ commorantis quasi præsentit: ipsum tamen uberrimum fontem non attingit; ideoque optat adhuc DEUM præsentem sentire, ac in ejus brachiis requiescere, quare aliorum unionis, sive amoris unitivi, & præclarior gradus ille dicitur, cùm DEUS menti ad ejus altissimam unionem anhelanti sese immediatè communicat, infundit, illabitur, ac manifestat, eamque ad se rapit, deoscularur, amplectitur, ac se intuendum, gestandum, ac fruendum liberaliter exhibet, ut uberius disputatione sequenti exponemus. Quare cùm hæc unio per amorem cum DEO sit omnium felicissima alii que nobilior, ecstasis ab hac deifica unione procedens, erit aliis præclarior & nobilior.

CAPUT IV.

Causa divinam extasim facientes, & primo de magnitudine amoris.

Tribus autem de causis, ut tradit Richardus Mentis Victorinus lib. 5. de contemplat. cap. 5. in mentis alienationem abducimur. Nam modo præ magnitudine devotionis, modo præ magnitudine admirationis, modo verò præ magnitudine exultationis fit, ut semetipsam mens omnino non capiat, & supra semetipsam elevata in alienationem transeat. Magnitudo devotionis mens humana supra semetipsam elevatur, quando tanto celestis desiderii igne succenditur, ut amoris intimi flamma ultra humanum modum excreseat, quæ animam humanam ad ceræ similitudinem liquefactam, à pristino statu penitus resolvat, & ad instar fumii attenuatam in superna eleveur, & ad summa emittat.

Magnitudine admirationis anima humana supra semetipsam ducitur, quando divino lumine irradiata & in summæ pulchritudinis admiratione suspensa, tam vehementer stupore concutitur, ut à suo statu funditus excutiat, & in modum fulguris coruscantis, quando profundius per despectum sui in visæ pulchritudinis respectu, in ima deicitur, tantò sublimius, tantò celerius per summorum desideriorum reverberata & super semetipsam raptam in sublimia elevatur.

Magnitudine jucunditatis & exultationis mens hominis à seipsa alienatur, quando intima illa interna suavitatis abundantia potata, imò plenè inebriata, quid sit, quid fuerit, penitus obliviscitur, & in alienationis excessum, tripudij sui nimietate trahitur, & in supermundanum quandam affectum, sub quodam miræ felicitatis statu raptim transformatur. Ita

N. 3

Ri-